

שאלה: אומרים שיש חשיבות מיוחדת בעשרת ימי תשובה. מה היא?

תשובה: כתב "משנה ברורה" (סימן תרג סוף ס"ק ב):
עיין ב"יערות הדבש" [=ר' יהונתן אייבשיץ] (ח"א דרוש א') כי שבעה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים הם נגד שבעה ימי שבעה. ובכל יום יעשה תשובה על אותו יום. דרך משל, ביום ראשון יעשה תשובה על מה שחטא כל ימיו ביום ראשון. וכן ביום שני, וכן כל שבעה הימים:

ולכן מי ששומר שבת כהלכתה בעשרת ימי תשובה, זה יועיל לכפר לו על כל חילולי שבת שעשה, בין בשוגג ובין במזיד, כל ימי חייו.

ושמא יש לזה רמז על פי מעשה שמסופר עליו בגמרא (בבא בתרא י ע"א). אמרו שם כי אם נגזר על האדם להפסיד מממונו, לדוגמא שממשלת הנכרים יגבו ממנו, יתן ממון זה לעניים, וזה ישמש תחליף והגויים לא יגבו כסף זה.

ר' יוחנן בן זכאי חלם חלום בתחילת השנה כי בני אחותו יפסידו בשנה שתהיה [כך פירש רש"י] סך שבע מאות דינרים. בידועו שיש תחליף ע"י מתן צדקה לעניים, הוא בכל כמה ימים בא אליהם עם תביעה נוספת למען צרכי עניים. ובכל זאת לא הצליח להוציא מהם כל השבע מאות דינרים ונשארו עדיין אצלם שבע עשרה דינרים. כאשר הגיע ערב יום כיפור בתחילת השנה הבאה אחר כך, קבלו האחיינים תביעה מאת השלטונות להתייצב לפנייהם כי לא שילמו מספיק מסים. נבהלו. אמר להם הדוד ר' יוחנן בן זכאי: "אל תחששו. סך הכל יגבו מכם שבע עשרה דינרים. וכך היה! שאלו אותו: מהיכן ידעת? אמר להם: חלום ראיתי [=מעין רוח הקודש] ומזה ידעתי כי בסך הכל "תפסידו" רק שבע מאות דינרים. הצלחתי להוציא מכם הכל לצדקה, פרט לשבעה עשרה דינרים אחרונים. טענו נגדו: ואם היית מודיע לנו מראש היינו נותנים גם סכום זה לעניים! אמר להם: "לא גלית לכם, כי רציתי שתתנו הכסף לשם שמים, ולא מחמת שידעתם כי הכסף כבר 'אבוד'".

מה שיש להתפלא בסיפור זה, שהשליח-התובע בשם המלכות הגיע רק בערב יום כיפור (של השנה השניה). מדוע לא בא בערב ראש השנה, שהוא היום בו נגמרת השנה? אלא כנראה עשרה ימים אלו, בין ראש השנה ובין יום כפורים הם אינם בחשבון השנה. הם סוג "מעל לזמן".

מדוע מעל לזמן? כי הם מיועדים לכך שהאדם יתקן כל מה שקלקל בשנה שהיתה. נכון שהכל נגזר בראש השנה. אבל עדיין יש אפשרות אחרונה למחוק, לשנות ולשפר מה שנכתב ולקבל עלינו שנה טובה!